॥ १४ ॥ १५॥ निक्षिपामीति अत्राग्निशब्देनदिग्देशकालकर्त्राद्यात्मासूत्रसंज्ञोहिरण्यगर्भउच्यते तस्यअग्नित्वत्यागःकारणात्मनावस्थानं प्रथमःप्रथमजःसूत्रात्मेत्यर्थः हेप्राजापत्यप्रजापतिपुत्रहेअंगिरः अहंद्वितीयःकःकसंज्ञोविराडात्माभविष्यामि ॥ १६ ॥ कुर्विति पुण्यंहविर्वहनं प्रजानांस्वर्ग्यंस्वर्गायहितं प्रथमंपुत्रंबृहस्पतिसंज्ञं अयंभावः ईशसूत्रविराडुपासनाभिःसिद्धाःक्रमेणब्रह्मप्रजापतिबृहस्पतिसंज्ञाः पूर्वपूर्वस्यउत्तरउत्तरःशतांशसंमितैश्वर्यः तथाचश्रुतिरारोहक्रमेणाह तेयेशतंबृहस्पतेरानंदाः सएकःप्रजापतेरानंदः तेयेशतंप्रजापतेरानंदाः सएकोब्रह्मणआनंदइति तत्रापिबीजांकुरन्यायेनाग्नेरंगिराःअंगिरसोबृहस्पत्याख्योग्निरितिबोध्यं तद्यदिदमाहुरमुंयजामुंयजेत्येतस्यैवसाविसृष्टिः सुपर्णविप्राःकवयोवचोभिरेकंसंतंबहुधाकल्पयंतीत्यादिश्रुतिप्रसिद्धंसूत्रात्मनःसर्वदेवतारूपत्वमांगिरसतात्पर्यं तदिदंज्ञा

त्वमग्निःप्रथमंसृष्टोब्रह्मणातिमिरापहः॥ स्वस्थानंप्रतिपद्यस्वशीघ्रमेवतमोनुद ॥ १४ ॥ अग्निरुवाच नष्टकीर्त्तिरहंलोकेभवान्जातोहुताशनः ॥ भवंतमेवज्ञास्यंतिपावकंनतुमांजनाः॥ १५॥ निक्षिपाम्यहमग्नित्वंत्वमग्निःप्रथमोभव॥ भविष्यामिद्वितीयोहंप्राजापत्यकएवच॥१६॥ अंगिराउवाच कुरुपुण्यंप्रजास्वर्ग्यंभवाग्निस्तिमिरापहः॥ मांचदेवकुरुष्वाग्नेप्रथमंपुत्रमंजसा ॥ १७॥ मार्कंडेयउवाच तच्छ्रुत्वांगिरसोवाक्यंजातवेदास्तदाकरोत्॥ राजन्बृहस्पतिर्नामतस्याप्यंगिरसःसुतः॥ १८॥ ज्ञात्वाप्रथमजंतंतुवह्नेरांगिरसंसुतं॥ उपेत्यदेवाःपप्रच्छुःकारणंतत्रभारत ॥ १९॥ सतुपृष्टस्तदादेवैस्ततःकारणमब्रवीत्॥ प्रत्यगृह्णंस्तुदेवाश्चतद्वचोंगिरसस्तदा॥ २०॥ तत्रनानाविधानग्नीन्प्रवक्ष्यामिमहाप्रभान्॥ कर्मभिर्बहुभिःख्यातान्नानार्थान्ब्राह्मणेष्विह॥२१॥ इतिश्रीमहाभारतेआरण्यकेपर्वणिमार्कंडेयसमास्यापर्वणिआंगिरसेसप्तदशाधिकद्विशततमोऽध्यायः॥ २१७॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥ मार्कंडेयउवाच ब्रह्मणोयस्तृतीयस्तुपुत्रःकुरुकुलोद्वह॥ तस्याभवत्सुभाभार्याप्रजास्तस्यांचमेशृणु॥ १॥

त्वायजमानस्याग्निरपिमोक्षद्वारंभवतीत्यर्थः ॥१७॥ तच्छ्रुत्वेति अकरोत्अंगीचकारजातवेदाः स्वयंकारणंगत्वास्वपुत्रमंगिरसमकरोत्तस्यापिपुत्रःस्वयंबृहस्पतिर्नामाभवदिति ॥ १८ ॥ तत्रबृहस्पतेःकारणत्वंकारणज्ञानादेवयुज्यतेब्रह्मविद्ब्रह्मैवभवतीतिश्रुतेरतस्तत्परीक्षार्थंदेवाबृहस्पतिंप्रतिकारणंब्रह्मपप्रच्छुः ॥ १९ ॥ तस्मिंश्चतेनोक्तेसतिप्रत्यगृह्णन्अंगिरसोवचःअयंभवतांगुरुरितिअंगीकृतवंतः ॥ २० ॥ नानार्थान्पृथक्प्रयोजनान् ब्राह्मणेषुकर्मविधिवाक्येषु ॥ २१ ॥ इत्यारण्यकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेसप्तदशाधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २१७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ कालाभिमानिन्योदेवताअपिअंगिरःसंज्ञात्सूत्रात्मनएवसकाशाज्जाताइतिवक्तुमध्यायमारभते ब्रह्मणइति ब्रह्मणःकारणात्सूत्रंततस्तदुपास्तिसिद्धोंगिराइतितस्यतृतीयत्वं सुभाकालाभिमानिनीदेवता सुष्ठुसंवत्सराद्यात्मनाहोरात्राद्यात्मनावाभातीतिसुभा शुभाइतिपाठेपिसैवग्राह्या ॥ १ ॥

Digitized by Google